

Сини ДАГЕРМАН

ПРОЦЕС

– Биће најбоље да вам то од почетка објасним, рече судија и из чепа свог прслука извади гиљотину-играчкицу, дакле најбоље је да вам то разјасним од самог почетка да је истина на нашој страни. Јер, најбоље је да признате одмах и себи да не отежавате положај оправданим приговорима. Објасните ми редом због чега сте ви украли заправо тај државни ледоломац.

Он постави гиљотину на сто између себе и Петруса Ј. и уметну сигурносну шибицу испред сечива, пуштајући да сечиво падне, али резултат је био испод очекивања па он журно притисну дугменце на столу и некакав лифт из приземља крете нависше све певушећи.

– У чему је ствар, дрекну настојник, претходно треснувши вратима тако да је читава одаја подрхтавала.

– Да ли бисте били љубазни, умеренијим ће тоном судија, хоћете бити љубазни да гиљотину малчице доведете у ред. Погледајте, оштрица сечива није у стању да рецне ни најтање турске шибице. Скандал, рећи ћу вам, мој господине, то је одиста скандал!

Настојник приђе хитро и неометен присуством Петруса Ј. поче неком турпијцом да оштри сечиво. Како је било тешко да га чује у свој тој буци, Петрус се погури према судији и повика према његовом уву.

– Господине судијо, приморан сам да негодујем. Pro Primo: У питању није крађа, него привремена позајмица у намери што лакшег савлађивања извесне веће водене раздаљине, и pro secundo: не ради се о ледоломцу већ о ван сваке сумње једва вредном помена чамцу на весла, можда најбезвреднијем чамцу на весла, и напокон, како бих ја овако слабашан, безначајан човек уопште и могао да се носим с оноликим државним ледоломцем?

– Сведока, шаптао је судија притом крклајући, сведока не заборавите, мој господине!

Настојник престаде нагло с турпијањем, судија зграби његову руку и његов малић положи под гиљотину, одрубивши га што је могуће елегантније. Малић паде у кутијицу ту на столу. Судија хитро дохвати кутијицу и, гестом вредним поштовања и свечано праћен наборима своје одеће, баци у корпу за отпатке.

– У реду, каза он, узмите сад боловање до краја дана.

Петрус Ј. који је будно пратио ту церемонију и опхрван ужасом као да још није био свестан свог безнадежног положаја. Покуша чак и да се насмеши судији док је овај брижљиво брисао гиљотину комадићем папирног ушјача.

– Сведок може да погреши, изрекче напокон, убеђен сам да имамо посла са зрикавим сведоком који није у стању да разликује ледоломац од чамца на весла.

– Искључено, рече судија не прекидајући са чишћењем гиљотине, како бисмо избегли сваку забуну сада се служимо једино слепим сведоцима. Наиме, у пређашњим временима већ се показало да је са сведоцима који виде далеко компликованије, јер су оптужени најчешће измишљали и изврдавали тврдњама како сведоци нису видели све тачно или да су заварани итд., е, таква извињења у новоуведеном систему више нису могућа. Није никакво претеривање тврдити како је истина од стране слепог сведока благодворенија, јер ниједан оптужени више не врда већ одмах поклекне пред законом и све признаје.

На то Петрус Ј. зајеца, павши на колена пред судијом.

– Свевидећа правдо, свемоћна правдо, признајем све. Проведох васцелу ноћ с философима и у зору сасвим сам се затекох на доку искрај Нашег пута, зурећи једнако понад воде. И чудно, баш у часу очитовања философске мисли да *све тече* угледах: све тече, мали чамци и велико бродовље, острва са својим кућама и дрвећем, беле птице и црвене бове. Због чега не би шловио и ти, Петрус Ј., питао сам се, и осетих како морам да заплويم. Позајмићу један чамцац на весла, помислих, и већ сам се био определио за један кад ми нешто пину у памет. Свапта се може десити са чамцем на весла, бура може да га прекрили и преврне ту крхку стварцу, изненадно може ветар да бане те сместа може човек да се смрзне седећи сам с фокама и ишчекујући пролеће, док његово дете и жена тамо негде гладују. Не, најсигурније и најморалније је узети државни ледоломац, мислио сам, и сручих у грло нешто из бачве што се нађе на кеју и одгурнух ледоломац једном чакљом. Најпре сам мислио да веслам, али нигде нисам могао да нађем довољно дуга весла. С тога сиђох доле у котларницу и заложим је што се могло више, скокнух затим до командног моста и командовах пуном паром напред крманећи према Тегелвикену где се сунце управо помаљало и све ово време обузимало ме је то прекрасно осећање пловидбе у савршеној хармонији са философским учењем. С примереном брзином приближих се кеју и доскочих на обалу како бих привезао брод – баш кад спазих оклопни батаљон где ми притрчава. Не мрдај с места, викао је неко и уперивши топове, мањ’ ако не желиш једну противавионску салву у ногу! А шта је било касније, то ви, господине судијо, и сами знате шта је било касније. А сад пресудите ми, са мношћу учините што сам заслужио.

– За државни ледоломац, каза судија достојанствено притом празнећи пепељару с турским палидрвцима крај гиљотине, за државни ледоломац следује само једна казна, али најпре питање: Шта мислите да би се догодило уколико би сваком становнику овога града пала на ум идеја да узапти туђу својину на исти лакомислени начин као што сте то ви учинили?

– Господине судија, одговори Петрус Ј. с последњим трагом свог достојанства, једина ваљана околност је за људски род што се овакви злочиначки инстинкти не налазе код свих у исти час, већ се јављају у широким и нередовним размацима тако да сваки који жели нешто слично може да се уљуљкује у илузијама како је бесмртност резервисана искључиво за повлашћену мањину.

Судија тресну песницом о сто тако јако да се сечиво гилотине сручи доле.

– Сломићу ту вашу проклету тврдоглавост, беснео је судија, уведите пса истинно-трагача.

Врата се отшинуше и уђе некакав сићушни утучени мрки јазавичар оклембешених ушију. Пре но што се сабра, Петрус Ј. посегну да га чврсто зграби за ушицу, али га пас шчепа повукавши га према полицијској станици. Силазаше тако безброј степеница и бивало је све топлије и топлије. Петрус Ј. се знојио све обилније, одбацујући успут један за другим комаде одеће са стране те го голцат заједно са псом прође кроз нека врата на окретање, упавши тако у циновску салу с огромним амблемом мозаички изведеним на поду. Неки наги полицајац, одевен тек у купаће гаћице, играо се са својом значком школица у квадратима мозаика. Било је страховито вруће. За некаквим писаћим столом у дубини сале седео је други полицајац, исто у купаћим гаћицама са златастим беџом зихернадлом прибоденим директно на груди; тај је непрекидно притискао црвена, зелена и љубичаста дугмад.

– Шта представљају оне боје, упита задихано пса Петрус Ј.

– Ох, не представљају ништа, одахта пас, у овом уреду запослени су искључиво службеници-далтонисти.

Остали мушкарци у купаћим гаћицама практиковали су разне спортове, развличили су међу собом дугачке жвакаће гуме или се челичили гимнастичким вештинама. Изненада, Петрус Ј. опази читав низ врата топионичких пећи у зиду, одакле је по свој прилици и избијала онолико силна јара. Он повуче пса са собом до једних врата и отвори их не двоумећи се. Ужаснут, узмаче натраг и чак покуша да побегне, али било је доцкан: људи у купаћим гаћицама окружише га претећи, те би присиљен да завири у сами пакао. Сињи неки кукавац стајао је онамо привезан за стуб док је усидјени пламен у равномерним замасима обвијао, попут лијане у цунгли, његово тело.

– Пакао за кап воде, шаптао је тај, рај за две.

– Шта си починио, упита Петрус Ј. кроз врата, какво те је страшно злодело довело до ове казне.

– Нема ми спаса, тресао се осуђеник, употребио сам некоћ тоалет док је воз још увек стајао у станици.

Продужише даље, Петрус Ј. и пас истинно-трагач завирише кроз бројна врата и посматраше многе осуђенике око којих су се вили црвени, зелени и љубичасти пламенови.

– Нема ми спаса, привлеко је један, писао сам неком теологу служећи се теолошким језиком.

– Нема ми спасења, стењао је други, на ручку у задужбини неког грофа ослових бароном.

– Спаса ми нема, шапутао је трећи, једном сам побркао Шопена са Моцартом у извесном отменом друштву.

– Нема ми спаса, урликао је четврти, једне ноћи позајмих чамац на весла који иначе ником није требао.

Петрус Ј. застаде код ових врата, ујагрено зурећи у зелени огањ, док је пас штектао крај његових ногу.

– За сваког божјег посетиоца овде постоји по један отвор у који би он мирне душе могао да урасте и где лишен осећања среће открива да на крају крајева и није толико усамљен као што је до тада веровао. Одатле га мораш готово на силу ишчупати. Допуже донде, у тај отвор, мада често једва и да показује неке знаке живота.

Благо али одлучно пас га трже и доведе пред наредна врата. Би тамо празно, али изненада пас истинито-тражитељ скочи у отвор.

– Ја сам тражио истину, соптао је он напрасно, ја сам тражио истину – али онда...

– Али онда...

– Али онда случајно се догоди те употребих у градском парку десну бандере уместо леве.

Како не би својим очима гледао чак и ту патњу, Петрус Ј. залупи врата и наже уз степениште да се домогне свежег ваздуха. С оделом, пребаченим преко руке, уђе у судијину собу.

– Па онда, младићу, ускликну судија живахно плеснувши га притом бодро по плећима, опет смо ту. Јесте ли за једно мало смакнуће?

– Смакнуће?, рече Петрус Ј., веровао сам...

– Ми људе не погубљујемо, рече судија, из хуманитарних разлога ми не погубљујемо људе, једино палидрвца. Погледајте!

И кад Петрус Ј. спусти поглед на своје тело примети како му ноге нагло срстају, сужавају и претварају у белу чамовину а у исто време сумпор стаде да му обраста главу израстајући из врата, но ипак стиже да викне:

– Господине судијо, чините са мном шта вам је воља! Гиљотинирајте ме, изложите првеном, зеленом и љубичастом пламену чистилицата, преобразите ме у пса – али ме сачувајте само од једнога! Не претворите ме у судију. Све друго, само то не!